

Oppgave 6

Jeg har valgt å transkribere de 5 første sidene til Borgund lærerlag sin møtebok. Vi befinner oss i 1850 og 1851. Den første delen av protokollen handler om at en gruppe mennesker samles for å diskutere en komite. Skolelederne fra Borgund prestegjeld samles for et felles møte. Det første jeg observerer er en kristen tro, da de starter og avslutter alle møter med en sang av en salme og gjerne en bønn. Dette forteller meg at her er det en sterk kristen tro som ligger til grunn. Et fenomen som jeg oppdaget gjennom å ha transkribert sidene er at det ligger en ide om en form for organisasjon, i møteboken til Borgund lærerlag snakker de om en forening eller komite for skoleledere, lærere og prester.

Ei sak som også kommer frem i møteboken er et kritisk syn på en av lærebøkene de tar i bruk, ABC-bøkene som ble tatt i bruk i omgangsskolene. Det er en av skolelærerne med navnet Gudmundset som kommer med forslaget om å endre på denne boken. Foreningen så ikke helt årsaken til hvorfor, men det kommer frem etter hvert at de ønsker å bli kjent med forskjellige utgaver og da velge den mest hensiktsmessige. Dermed så de at en forandring i ABC-bøkene var høyst nødvendig.

Jeg observerer også en del regler for medlemmene i foreningen. De utarbeider ulike grunnregler for Borgund prestegjelds skolelærer forening. Blant annet skal det betales en kontingent på 24 shilling. Betales ikke den får de ikke være medlemmer lenger. I tillegg hadde alle stemmerett, men dersom det ble uavgjort var formannens stemme avgjørende – han hadde to stemmer. Det ble også ført regnskap av kassereren. En annen sak som ble tatt opp og bestemt i foreningen var at alt som ble tatt opp skulle være av pedagogisk, didaktisk eller religiøst innhold. Dermed ser man at medlemmene hadde visse regler for hva som kunne tas opp, og at det måtte være innenfor visse rammer. Det er tydelig at prester og religiøse folk spilte en viktig og sentral rolle i foreningen.

Et perspektiv som jeg kan kjenne igjen basert på møteboken er det ideologiske perspektivet. Det dannes ideer om en organisasjon, da en fagorganisasjon eller fagforening for lærere og prester. Det økonomiske perspektivet kommer også inn, da de må betale for å få være medlemmer. Dermed er det ikke alle som har råd til å være medlem og være med på å bestemme hvordan yrket skal være. Jeg tenker også at det demografiske perspektivet er fremtredende, da det hovedsakelig er bare menn som blir omtalt i denne møteboken. Det sier litt om kjønnsrollene på den tiden.

Jeg undersøkte litt nærmere dette med revidering av ABC-bøkene. Skjelbred (2000, s. 13) viser til en oversikt over ABC-bøkene med årstall på hva som ble revidert. I tillegg legger jeg merke til at ABC-bøkene har vært på markedet i lang tid, boken viser årstall fra 1777 til 1997. Av den grunn er det sannsynlig at boken har vært en felles lærebok for store deler av landet. Jeg søker meg videre og finner så en definisjon av boken. Skjelbred (2000, s. 2) definerer ABC-bøkene som bøker som ble brukt i den første leseopplæringen. Det var altså en bok som skulle hjelpe elever til å lære seg å lese.

Jeg har bitt meg litt fast i den religiøse biten i møteboken til Borgund lærerlag. Et spørsmål som gjentar seg i hodet mitt, er hvorfor de ikke brukte Bibelen videre som en bok der folk skulle lære seg å lese? Skjelbred (1998, s. 86) forteller om en sekularisering på 1800-tallet i Norge, der folk stilte seg likegyldig til kirken. Dette gav grunnlaget for en strid om leseopplæringsmateriell. Hvis de ikke skulle lære seg å lese fra Bibelen, hva skulle de lese i da? Det er her spørsmålet om hvilke tekster barn skulle bli utsatt for og ikke og hvorfor de skulle lære seg å lese (Skjelbred, 1998, s. 86). Dermed er der en årsaksforklaring til hvorfor ABC-bøkene kom på banen. Det er tydelig at bøkene ikke ble laget over

natten, men endring i verdier og tankesett hos menneskene, gjorde at de stilte seg kritisk til den leseopplæringen de hadde.

Primærkilden min forteller om en mulig revidering av ABC-bøkene som ble brukt i 1850 ved Borgund lærerlag. De har altså brukt bøkene en stund, og ser nå behovet for å endre på den. Det er en tydelig religiøs atmosfære rundt dem, da de starter og avslutter hvert møte med sang og salmelesing. Likevel ser det ut til at den kristne troen hos menneskene har godtatt en ny lærebok for leseopplæringen. Den sekulariseringen som skjedde på 1800-tallet, svekket den kristne troen, til en viss grad. Dessuten ble Bibelen lagt noe på hyllen, da en ny lærebok i leseopplæring fikk komme inn på skolemarkedet.

Mitt inntrykk etter å ha lest gjennom de fem første sidene i møteboken til Borgund lærerlag, er at ABC-boken er delvis godt etablert blant skolelærerne, og at den har vært i bruk i leseopplæringen. Ser jeg i annen litteratur får jeg bekreftet dette, da ABC-bøkene kom som en erstatning for Bibelen, da noen begynte å stille seg noe kritisk til den kristne tro. Ettersom de stilte seg kritisk, måtte de finne en erstatning for de kristne tekstene, hovedsakelig Bibelen. Dermed ble ideer om andre tekster utarbeidet, og ABC-bøkene var noe av det som kom inn i skolen.

Det store spørsmålet er om jeg har fått bedre innsikt og oversikt i fenomenet, ved å lese primærkilder og deretter annen relevant litteratur? Svaret på dette er, ja! Nå sitter jeg med en kunnskap som kan forklare spørsmål som hvorfor og hvordan, til en viss grad. I tillegg har jeg fått noen knagger til å feste kunnskapen min på, den ligger ikke nå å bare flyter rundt i hodet mitt. Jeg kan feste den med årstall, og ikke minst årsaken til eksempelvis ABC-bøkene. Primærlitteratur kan brukes til å støtte annen litteratur, og kan gi meg bedre forståelse for et fenomen. I tillegg kan det styrke eller støtte opp under primærlitteraturen.

Bibliografi

Skjelbred, D. (1998). "*...de umisteligste Bøger*". Oslo: Unipub forlag Akademika.

Skjelbred, D. (2000). *Norske ABC-bøker 1777-1997*. Tønsberg: Høgskolen i Vestfold.